

Spor Bilimleri Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Taraftarı Oldukları Takımla Özdeşleşme Düzeyleri*

Ebru Olcay KARABULUT¹, Gülfem Sezen BALÇIKANLI²

1Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, <https://orcid.org/0000-0002-6086-5255>

2Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, <https://orcid.org/0000-0002-0006-2856>

To cite this article/ Atıf için:

Karabulut, E. O., ve Baçıkanlı-Sezen, G. (2024) Spor bilimleri eğitimi alan üniversite öğrencilerinin taraftarı oldukları takımla özdeşleşme düzeyleri. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 103-111.

Özet

Bu araştırma, üniversitelerin spor bilimleri alanlarında öğrenim gören öğrencilerinin taraftarı oldukları takımla özdeşleşme düzeylerinin incelenmesini amaçla tarama modelinde, betimsel nitelikli bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim yılında Türkiye'nin farklı bölgelerinde eğitim alan 830 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada nicel veri toplama araçlarından olan anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Günay ve Tiryaki (2003) tarafından uyarlanan "Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği (STÖÖ) (Sport Spectator Identification Scale)" kullanılmıştır. Homojenlik testi doğrultusunda T-Testi, ANOVA testleri uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularında, cinsiyet, spor branşı, gelir düzeyi ve tuttuğu takım değişkenleri ile ölçek ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Erkeklerin, yüksek gelire sahip olanların, takım sporlarıyla uğraşanların ve Beşiktaş taraftarlarının takım özdeşleşme düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bulgularda ayrıca öğrencilerin özdeşleşme puan ortalamalarının, sınıf, okudukları bölüm, yaş değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin takımla özdeşleşme düzeylerini gelir düzeyi, branş, cinsiyet ve tuttukları takımın etkilediği, okuduğu bölüm değişkenlerinin etkilemediği görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Üniversite Öğrencileri, Futbol, Taraftar, Özdeşleşme

Identification Levels of University Students Studying Sports Sciences with Their Supported Team

Abstract

This research is a descriptive study conducted with a survey model, aiming to examine the level of identification with their teams among students studying in the field of sports sciences at universities. The study group consists of 830 individuals who were studying in different regions of Turkey during the 2019-2020 academic year. The study employed a quantitative data collection method, specifically a survey technique. As a data collection tool, the "Sport Spectator Identification Scale (SSIS)" adapted by Günay and Tiryaki (2003) was used. Homogeneity tests were conducted followed by t-Tests and ANOVA tests. The findings of the research indicated significant differences between the scale averages and the variables of gender, type of sport, income level, and the team supported. It was observed that males, those with high income, individuals engaged in team sports, and Beşiktaş supporters had higher levels of team identification. The findings also revealed that the students' identification score averages did not differ according to class, department, and age variables. In conclusion, it has been found that the level of identification with the team among students is influenced by income level, type of sport, gender, and the team they support, while the variable of the department they study does not have an effect.

Keywords: University Students, Football, Supporter, Identification

*Bu çalışma 19. Spor Bilimleri Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Spor günlük hayatta hemen hemen tüm öğeleri etkileyen önemli bir unsurdur. Sporun, toplulukları arkasından götürüp onlara heyecan veren bir izleme aracı olmasında en önemli olgu kulüpler ve bunun yanında taraftarlıktır. (Demirel, Karahan ve Ünlü, 2007)

Genel manada taraftar; yan tutan, bir yana destek veren kişidir. Spor da ise “Sporcuların temsil ettikleri değerlere bağlanan, spor kulüplerinin faaliyetlerini maddi ve manevi olarak destekleyen kimse” anlamına gelmektedir (Şahin, 2003; TDK, 2003). Bireyler taraftarı olduğu kulübün hangisi olduğu ya da nasıl görüldüğünün bir parçasıyla kendilerini tanımladıklarından (Kreiner ve Ashforth, 2001), kulüp ve benlikleri arasında bağ kurduklarından (Tompkins ve Cheney, 1985) ve kulüp kimliğini benimsediklerinden takımlarıyla özdeşleşirler.

Özdeşleşme, bireyin başka bir kişinin davranışlarını istekli bir biçimde benimseyip kendisine mal etmenin yanında, özümsemiği bir modele göre, kendisinin düşünce, ruh, davranış sistemini tekrar organize etmesidir (Erkal, Güven ve Ayan, 1998). Takımla özdeşleşme, taraftarı olduğu takımın başarısızlıklarını ya da başarılarını kendi başarısızlığı veya başarısı olarak algılayarak (Ashforth ve Mael, 1989), kendisini genellikle takımın bir yansıması olarak görmesi durumu olarak tanımlanmaktadır (Jung, 2012). Takımla özdeşleşme, taraftarın bir takımın psikolojik olarak ilgilenme hali veya takımıyla kurduğu psikolojik ilişkisidir (Wann ve Branscombe, 1993). Takımla özdeşleşmede, kişi takımının veya tuttuğu takım oyuncusunun başarısıyla sevinir veya kaybettiğinde üzülür (Güllü ve Güçlü, 2006). Özdeşleşme durumunun bir başka kanıtı da taraftarların tuttukları takımların renklerini içeren ürün ve kıyafetleri giymeleri, taşımaları veya onların kullandıkları malzemeleri kullanmalarındır.

Bireyler kendi kimliğini temsil eden takımıyla özdeşleşirken oyuncuların ve kulüplerinin performanslarını etkilediklerini, bundan dolayı da kendilerini o kulübün içindeki bir parça olarak görürler. Taraftarı olunan kulüp kişinin benliğinin bir parçası haline gelirken, kişi de kulübünün bir parçası haline gelir. Bu durumda taraftarlar da aynı zamanda birbirleri ile özdeşleşir. Araştırmacılar yüksek özdeşleşme düzeyi durumunda, şayet takımı yenilmişse kişinin de kendisini kaybetmiş olarak hissettiği ve bunun da bazen saldırganlık davranışlarına sebep olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca yüksek takım özdeşleşmesi grup birlikteliğini de beraberinde getirmektedir. Grup dayanışmasının önemli iki sonucu bulunmaktadır: aitlik hissetme, destek görme ve birliktelik duygusu ile gruplar arası düşmanlığın taraftarlarda “biz ve onlar” anlayışını ortaya çıkarmasıdır (akt: Demirel vd., 2007). Bu durum ise bireylerde istenmeyen davranışlara sebep olabilmektedir. Örneğin 23 yaşındaki J.J. Macharia, taraftarı olduğu Newcastle takımının maçı kaybetmesinden sonra arkadaşlarına “Bu takımı izlemeye dayanamıyorum” diyerek yedinci kattan atlamıştır. Suudi Arabistan kupasının yarı finalinde karşı karşıya gelen Nasraui ve İttihad takımının maçında, fanatik hayran tuttuğu takımın maçı kaybetmesi üzerine kalp krizi geçirerek yaşamını yitirmiştir (Haber Körfez, 2022).

Futbol toplumlarda popüler bir spor branşı olarak önemli yere sahip, halka mal olmuş bir branştır. Bireysel sporlarla (okçuluk, atletizm vs.) karşılaştırıldığında empati duygusu yüksektir. Bu tür sporlara nazaran bir futbol takımı ile özdeşleşmek çok daha basittir, taraftarlar için heyecan ve coşku ön plandadır. İnsanların hem kazandığı hem de eğlendiği bir

spor dalı olarak da ayrıcalıklıdır (Boniface, 2007). Bu bağlamda spor bilimleri eğitimi alan üniversite öğrencilerinin aynı zamanda da işin bizzat içinde akademik anlamda da yer alan taraftarlar olmaları, bu genç neslin özdeşleşme düzeyinin ne durumda olduğu hakkında merak uyandırmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, Spor bilimleri eğitimi alan üniversite öğrencilerinin taraftarı oldukları takımlar ile özdeşleşme düzeylerini incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, öğrencilerin taraftarı olduğu takımla özdeşleşme düzeylerinin incelenmesi amaçlanmakta olup tarama modeline göre yapılmıştır. Bu doğrultuda araştırma ilişkisel tarama modeline örnektir. Tarama modeli, var olan bir durumun betimlenmesi amacıyla belirli bir evren ile ilgili genel bir yargıya varabilme amacını taşıyan araştırmalarda kullanılmaktadır (Karasar, 2013).

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli üniversitelerin spor bilimleri alanında eğitim alan gönüllü 830 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

	Kategoriler	f	%
Cinsiyet	Erkek	511	57,9
	Kadın	372	42,1
Bölüm	Yöneticilik	294	33,3
	Öğretmenlik	255	28,9
	Antrenörlük	214	24,2
Gelir Durumu	Rekreasyon	120	13,6
	Kötü	61	6,9
	Orta	527	59,7
Taraftarı Olunan Takım	İyi	248	28,1
	Çok iyi	47	5,3
	GS	314	35,6
Branş	FB	329	37,3
	BJK	143	16,2
	TS	25	2,8
	Diğer	72	8,2
Branş	Takım Sporları	450	51
	Bireysel Sporlar	319	36,1
	Branşım yok	114	12,9

Veri Toplama Aracı

Araştırmada nicel veri toplama araçlarından olan anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada verilerin toplaması için “Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği (STÖÖ)” kullanılmıştır. Bu ölçeği Wann ve Branscombe (1993) geliştirmiş, Günay ve Tiryaki (2003) ise Türkçe’ye uyarlamıştır. Ölçek 7 maddeden oluşan ve tek boyutlu bir ölçektir ve ölçekte 5’li likert kullanılmış olup Cronbach Alpha ile hesaplanan iç tutarlılık değeri .87’ dir. Ölçekten alınabilecek en az puan 7, en yüksek puan ise 56’dır. Puanın yüksekliği özdeşleşmenin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın iç tutarlılık değeri ise.82’dir.

Verilerin Analizi

Spor Bilimleri eğitimi alan üniversite öğrencilerinin tuttıkları takımla özdeşleşme düzeylerini tespit etmek için betimsel istatistiklerden standart sapmadan ve aritmetik ortalamadan ve yararlanılmış, normallik ve homojenliği kontrol edilmiştir. Ölçek puanlarının normal dağılıp dağılmadığını tespit etmek için Kolmogorov Simirnov (K-S) testi uygulanmış normal dağılım sergilediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet ve özdeşleşme düzeyleri arasındaki ilişki tespiti için bağımsız gruplarda t testi, diğer değişkenler için ise Anova testi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etiği

Çalışmaya katılanlardan gönüllü onam formu alındıktan sonra uygulanan ölçekler hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın yapılabilmesi için Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Etik Komisyonu'nun E-77082166-604.01.02-652516 sayılı kararı ile gerekli izinler alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde istatistiksel analizler neticesinde elde edilen verilere ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 2. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre STÖÖ puanlarına ait t- Testi sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	sd	p
Erkek	511	24,75	7,66	3,472	881	,001*
Kadın	372	22,99	7,10			

*p<,05

Tablo 2'de elde edilen verilerden anlaşılacağı üzere, öğrencilerinin STÖÖ puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(881)}= 3,472$; $p<,001$]. Erkek öğrencilerin puan ortalamaları (Ort=24,75), kadın öğrencilerin puan ortalamalarından (Ort=22,99) daha yüksektir.

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin okudukları bölüm değişkenine göre STÖÖ puanlarına ait ANOVA Testi sonuçları

Bölüm	N	$\bar{X}$	S	Varyans Kaynağı	KT.	sd	KO	f	P	Fark
1.Yöneticilik	294	24,49	7,37	G.ararası	149,52	3	49,84	,890	,446	-
2. Öğretmenlik	255	23,65	7,60	G.içi	49242,25	879	56,02			
3. Antrenörlük	214	23,93	7,40	Toplam	49391,77	882				
4. Rekreasyon	120	23,75	7,65							

*p<,05

Tablo 3 de görüldüğü üzere, yapılan ANOVA Testi analizi sonuçları, öğrencilerinin okudukları bölüm değişkenine göre STÖÖ puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermektedir ($p>,001$).

Tablo 4. Üniversite öğrencilerinin gelir durumu değişkenine göre özdeşleşme puanlarına ait ANOVA testi sonuçları

Gelir Durumu	N	$\bar{X}$	S	Varyans Kaynağı	KT.	sd	KO	f	P	Fark
1.Kötü	61	23,29	7,21	G.ararası	789,568	3	263,18	4,760	,003	2-4
2.Orta	527	22,43	7,38	G.içi	48602,21	879	55,29			
3. İyi	248	24,87	7,71	Toplam	49391,77	882				
4. Çok iyi	47	26,91	6,71							

*p<,05

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerinin STÖÖ puan ortalamaları, gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F_{(3-879)}=4,760$; $p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan test sonuçlarına göre, çok iyi gelir durumuna sahip öğrencilerin puanları (Ort=26,91), orta gelir durumuna sahip öğrencilerin puan ortalamaları (Ort=22,43), daha düşük olduğu belirlenmiştir. Diğer gruplar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin taraftarı oldukları takım değişkenine göre özdeşleşme puanlarına ait ANOVA Testi sonuçları

Taraftar Takımı	N	$\bar{X}$	S	Varyans Kaynağı	KT.	sd	KO	f	P	Fark
1. GS	314	24,20	7,38	G.ararası	1140,73	4	285,18			5-1
2.FB	329	24,17	7,48	G.ıçı	48251,03	878	54,95			5-2
3. BJK	143	25,13	6,77	Toplam	49391,77	882		5,189	000*	5-3
4. TS	25	23,64	8,11							5-4
5. DİĞER	72	20,40	8,13							

* $p<.05$

Tablo 5' e bakıldığında ise, öğrencilerinin STÖÖ puan ortalamaları, taraftarı oldukları takım değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F_{(4-878)}=5,189$; $p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan test sonuçlarına göre, BJK taraftarı öğrencilerin puan ortalamalarının (Ort=25,13), diğer tüm takım taraftarlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Üniversite öğrencilerinin branş değişkenine göre özdeşleşme puanlarına ait ANOVA Testi sonuçları

Branş	N	$\bar{X}$	S	Varyans Kaynağı	KT.	Sd	KO	f	P	Fark
1.Takım Sporları	450	25,09	7,09	G.ararası	1109,67	2	554,83			
2.Bireysel Sporlar	319	23,07	7,72	G.ıçı	48282,10	880	54,86	10,113	000*	1-2
3. Branşım Yok	114	22,38	7,68	Toplam	49391,77	882				1-3

* $p<.05$

Tablo 6'da elde edilen veriler, öğrencilerinin STÖÖ puan ortalamaları, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği yönündedir ($F_{(2-880)}=10,113$; $p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan test sonuçlarına göre, Takım sporları ile uğraşan öğrencilerin puan ortalamaları (Ort=25,09), bireysel sporlarla uğraşan (Ort=23,07) ve branşı olmayan (Ort=22,38) öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Dünyada en yaygın ve en çok ilgi çeken spor branşlarının başında Futbol gelmektedir. Ülkemizde de bu durum çok farklı değildir. 7'den 70'e çok geniş bir yaş aralığında seyircisi bulunan Türk toplumunda sporun ötesinde anlamlara kavuştuğu da bir gerçektir (Zelyurt, 2019). Bu anlamlı ilişkide yoğun duygular barınması sebebiyle de bu spor dalını diğerlerinden farklılaştırmıştır. Eğlence, heyecan, üzüntü, tutku, sevinç, beklenti, kimlik, bağlanma, ve buna benzer eğilim ve duygular futbolda daha özel bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Futbol bazen sadece seyirlik bir oyundan ibaret iken bazen de taraftar olmak hayatın anlamı veya net bir kimlik tanımıdır. Bu boyutu ile de futbolun oyun, eğlence sosyalleşme, taraftar olma gibi işlevlerinin ötesinde "Özdeşleşme" ve "kimlik" gibi işlevi de bulunmaktadır (Zelyurt, 2019). Takımlarıyla özdeşleşen bu bireylerin, takımlarına yönelik sevgi bağları vardır. "Birimiz

hepimiz, hepimiz birimiz için” felsefesi içinde takımları ve taraftarları ile özdeşleşmekte ve bütünleşmektedirler (Pulur, Kaynak ve Orhan, 2004).

Tüm spor branşlarında çok önemli bir yerde bulunan taraftarlık ve özdeşleşme kavramı ile ilgili Spor bilimleri fakültesi öğrencileri ile yapılan bu çalışmanın bulgularında, erkek öğrencilerin taraftarı oldukları takımla daha yüksek özdeşleşme düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir (Tablo, 2). Ortaya çıkan bu sonuç ülkemizde erkeklerin kadınlara oranla futbola daha çok ilgi göstermelerinden kaynaklandığı düşünülebilir. Çünkü Bahk’a göre bir spor taraftarı olma durumu erkeklerin kimliğinin önemli bir parçasıdır (Bahk, 2000). Gencay ve Karaküçük (2006), Ekinci (2018), Demirel vd., (2007), Karatopak (2019), Tekerek (2021) yapmış oldukları çalışmalar araştırma bulgularını desteklemektedir.

Öğrencilerin okudukları bölüm değişkenine göre STÖÖ puan ortalamalarına bakıldığında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (Tablo 3). Ancak Spor Yöneticiliği bölümü öğrencilerinin puan ortalamalarının diğer bölüm ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir. Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin farklı kişilik özelliklerinden bu sonuç çıkmış olabileceği gibi, ders müfredatlarında bulunan Spor ekonomisi, bütçe, muhasebe, spor pazarlaması gibi derslerinde özdeşleşme düzeylerini etkilediği düşünülebilir. Çankaya, Çok, Çakıcı ve Çıplak, (2020) öğrencilerin taraftarı oldukları takıma sıkı sıkıya bağlılık ve marka sadakati durumlarını incelediği bir çalışmada yöneticilik bölümü öğrencilerinin birçok alt boyutta diğer bölümlere göre yüksek puan aldıklarını tespit etmiştir. Bu bulgu araştırma bulguları ile paralellik gösterebilir.

Araştırmadaki diğer bulgu, öğrencilerinin STÖÖ puan ortalamalarının, gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği yönündedir (Tablo 4). Çok iyi gelir durumuna sahip öğrencilerin puanları orta gelir durumuna sahip öğrencilerin puan ortalamalarından daha düşüktür. Bu durumda bireylerin sahip olduğu gelir düzeylerinin taraftarı oldukları takımla özdeşleşme düzeylerini artırdığı söylenebilir. Günümüzün ekonomik durumu değerlendirildiğinde, araştırma bulguların şaşırtıcı olmadığı düşünülebilir. Üst düzey gelir durumuna sahip olan bireylerin, tuttıkları takımın taraftarlığı boyutunda daha fazla imkân ve zaman ayırabildikleri, böylece tuttıkları takımın taraftarı olma motivasyonlarının da arttığı söylenebilir. Düşük gelirli kişiler ise hayat şartlarını daha iyi bir düzeyde tutabilmek için ikinci bir işle de uğraşmak zorunda kalabilirler. Yaşamdaki öncelikler gelir durumlarına göre farklılık arz edebilmektedir. Tekerek (2021) yaptığı bir çalışmada gelir düzeyi yüksek olanların en yüksek ortalamaya sahip olduğunu tespit etmiştir. Argan (2004), Zelyurt (2019), Armstrong (2002), Al Ganideh ve Good (2015) yaptıkları farklı çalışmalarda maddi durumun iyi olması takıma desteği ve özdeşleşmeyi artırdığını bulmuştur. Strawinsk (2010), çalışmasında sportif faaliyet ve organizasyonlara katılımı olumsuz etkileyen faktörlerden birinin düşük gelir düzeyi olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmadaki bir diğer bulgu ise, BJK taraftarı öğrencilerin özdeşleşme puan ortalamalarının diğer tüm takım taraftarlarından daha yüksek olduğu şeklindedir (Tablo 5). Ortaya çıkan bu sonucu yorumlamak biraz zor olsa da 2021 yılı süper lig şampiyonu BJK olmuştur. Sonuçlara bakıldığında, Beşiktaş spor kulübünün taraftar gruplarının özdeşleşme düzeyini artırıcı yönde çalışmalar yaptığı, özellikle gençler üzerinde farklı bir etki bıraktığı düşünülebilir. Nitekim, taraftar gruplarından en bilinen ve önemlilerinden biri olarak ele alınan bir çalışmada

tarafıtar olarak arşı Grubu, haftanın belirli bir günü maa gidip takımını destekleyen, tezahüratlarda bulunan, bayrak sallayan, marş söyleyen bir grup değil; her türlü toplumsal sorumluluk projesine aktif olarak katılan ve sosyal hassasiyeti yüksek bir grup olarak tanımlanmaktadır. Ek olarak, Beşiktaş arşı Grubu bu taraftar oluşumları arasında en popüler olanlardan birisi olarak vurgulanmaktadır. Bir semt oluşumu olan arşı taraftar grubunun birçok dinamiği bünyesinde bulundurması açısından önemli bir çalışma konusu haline geldiği de belirtilerek (Tepeköylü, 2016) diğer taraftar grupları arasında bir fark yarattığı ortaya konulmuştur.

Ayrıca BJK taraftarlarının da 2012 yılında empati ödülünü aldığını da unutmamak gerekir. Bu boyutu ile diğer taraftarlardan da ayrılabilir. Yapılan alan yazın taramasında bulgular ile birebir örtüşen bulgulara rastlanamamış ancak benzer sonuçlara rastlanmıştır. Atabaş-Güven (2019) yaptığı bir çalışmada Beşiktaş taraftarlarının Takımla özdeşleşme alt boyutunda diğer takım taraftarlarına göre yüksek puan aldığını tespit etmiştir. Kandaz-Gelen, Öntürk, Satılmış ve Yaraş, (2022) alışma sonuçlarında Beşiktaş taraftarlarının fanatizm düzeylerinin diğer takım taraftarlarına göre yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuçlar bulguları kısmen desteklemektedir.

Araştırmadaki son bulgu ise, takım sporları ile uğraşan öğrencilerin özdeşleşme puan ortalamalarının diğer grup öğrencilerinden yüksek olduğu şeklindedir. Ortaya çıkan bu sonuca, takım sporları ile uğraşan öğrencilerin takım duygusu, sadakat anlayışı, takıma olan bağlılık boyutları, özdeşleşme kavramı içerisindeki başarıyla sevinme, kaybedince üzülmeye gibi psikolojik bağların daha güçlü olmasının etkilediği düşünülebilir. Bir takım sporu olan Futbol halka mal olmuş bir spor dalı olarak özel bir yere konulabilir. Bireysel sporlarla kıyaslandığında da empati duygusu güçlüdür. Bu tip sporlara göre bir futbol takımıyla özdeşleşmek daha kolaydır, taraftarlar için coşku, merak, heyecan duygusu hakimdir. İnsanların hem eğlendiği hem de kazandığı bir spor olarak da ayrıcalıklıdır. Karatopak (2019) alışmasında takım sporlarıyla ilgilenen taraftarların, kendilerini taraftarı olduğu takımla daha fazla oranda özdeşleştirmekte olduğunu tespit etmiş ve bu sonucu “takım sporlarında özdeşleşme durumunun daha yoğun bir şekilde hissedilmesi durumunun yer aldığı” şeklinde yorumlamıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda, araştırmanın alanı geliştirilerek diğer spor branşlarının taraftarlarına da uygulanması, farklı değişkenler kullanılması, takımların taraftarlarına daha düşük maliyetli seyir ve malzeme kullanma konusunda fedakârlık yapması önerilebilir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Gazi Üniversitesi Rektörlüğü

Etik Kurulu Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 10/05/2023

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: E-77082166-604.01.02-652516

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tamamı yazarlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çatışma Beyanı

Yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- Al Ganideh, S., ve Good, L. (2015) Cheering for Spanish Clubs: Team identification and fandom of foreign soccer clubs (The case of Arab fans). *International Journal of Sport Psychology*, 46(4), 348-368. <https://doi.org/10.7352/IJSP2015.46.348>
- Argan, M. (2004). *Lisanslı Ürün Satın Alma Davranışı: Fenerium Mağazasından Alışveriş Yapan Kişiler Üzerine Bir Araştırma*. 8.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi ve 10. ICHPER (International Committee Health Physical Education and Recreation) Avrupa Kongresi, Antalya, 17-20 Kasım.
- Armstrong, K. L. (2002). Race and sport consumption motivations: a preliminary investigation of a blacks consumer motivation scale. *Journal of Sport Behavior*. 25(4), 309- 330.
- Ashforth, B. E., ve Mael, F. (1989). Social identity theory and the organization. *Academy of Management Review*, 14(1), 20-39.
- Atabaş-Güven, S. (2019). *Sporda taraftar fanatikliği ve takım evangelizmi (efangelizm) ilişkisi (futbol takımları örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bahk, C. M. (2000) Sex differences in sport spectator involvement. *Perceptual and Motor Skills*, 91(1), 79-83. <https://doi.org/10.2466/pms.2000.91.1.79>.
- Boniface, P. (2007). *Futbol ve küreselleşme Çev: Yerguz, İ., 1. Baskı, Mayıs, NTV Yayınları, s.3, 4, 12, 50.*
- Çankaya, S., Çon, M., Çakıcı, H., ve Kaplan, K. (2020). *Üniversite öğrencilerinde spor takımı e(fan)gelizm düzeylerinin incelenmesi*. 2. Uluslararası Atletik Performans ve Sporda Sağlık Kongresi Kitabı, 22-25.01.2022, ss:101-112.
- Gençay, S., ve Karaküçük, S. (2004). Üniversite öğrencilerinin spor taraftarlığıyla ilgili davranışları üzerine bir araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(4), 11-22. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gbesbd/issue/27990/303483>
- Demirel, M., Karahan, B., ve Ünlü, H. (2007). Farklı üniversitelerdeki spor taraftarlarının takımları ile özdeşleşme düzeyleri. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 76-86.
- Ekinci, N. E. (2018). Üniversite öğrencilerinin taraftarı oldukları takım ile özdeşleşme düzeylerinin incelenmesi. *Social Sciences Studies Journal*, 4(22), 4050-4054. <http://dx.doi.org/10.26449/sss.847>
- Erkal, M., Güven, Ö., ve Ayan, D. (1998). *Sosyolojik açıdan spor*. 3. Basım, 147-179, İstanbul: Der Yayınları.
- Güllü, M., ve Güçlü, M. (2006) *Ortaöğretim öğrencilerinin taraftarı oldukları spor takımları ile özdeşleşmelerinin incelenmesi*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı. s.686 – 689, 3- 5 Kasım, Muğla.
- Günay, N., ve Tiryaki, Ş. (2003) Spor taraftarı özdeşleşme ölçeğinin (STÖÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 14(1), 14-26. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/151385>

- Jung, C. W. (2012). *The influence of professional sports team's corporate social responsibility (CSR) on team image, team identification and team loyalty*, (Doctoral Dissertation), Thomas University, Florida, UMI Number: 3546650.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel
- Kandaz-Gelen, N., Öntürk, Y., Satılmış, S. E., Yaraş, A. ve Şahin, İ. (2022). Investigation of sport team evangelism (eFANgelism) behaviors of faculty of sports sciences students. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 5(3), 675-685. <https://doi.org/10.38021asbid.1148591>
- Karatopak, T. (2019). *Spor yapan futbol taraftarlarının takımlarıyla özdeşleşme düzeyleriyle spor organizasyonları tüketimi arasındaki ilişki (Ordu İli Örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ordu.
- Kreiner, G. E. ve Ashforth, B. E. (2001). Evidence toward an expanded model of organizational identification. *Journal of Organizational Behavior*, 25(1). <https://doi.org/10.1002/job.234>
- Körfez Haberleri. (2023). <https://korfezhaberi.com/2019/05/07/tuttugu-takim-maci-kaybedince-kalp-krizi-gecirdi/> (Erişim tarihi: 29.10.2023)
- Pulur, A., Kaynak, İ., ve Orhan, S. (2004). Polislerin spor müsabakalarındaki saldırgan seyirciye müdahalede kendi taraftarlığının etkisinin araştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 241-260. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1336994>
- Strawinski, P. (2010). Economic determinants of sport participation in Poland. *Rivista di Diritto ed Economia Dello Sport*, 6(3), 55-76. https://www.rdes.it/RDES_3_10_Strawinski.pdf
- Şahin, H. M. (2003). *Sporda şiddet ve saldırganlık*. Gaziantepspor Kulübü Eğitim Yayınları, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tekerek, A.R. (2021). *X ve Y kuşağı futbol taraftarlarının takımlarıyla özdeşleşme düzeyleri ile tüketim davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.
- Tepeköylü, İ. (2016). Türkiye’de futbol, taraftar olgusu ve Beşiktaş çarşı grubu. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 56, 380-390. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhsbd/issue/32964/366327>
- Tompkins, P. K., ve Cheney, G. (1985). *Communication and unobtrusive control in contemporary organizations*. Edt: R.D. McPhee ve P.K. Tompkins, Organizational Communication: Traditional Themes and New Directions, Beverly Hills, CA: Sage, 179–210. 1985.
- TTK (1998). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Wann, D. L., ve Branscombe, N. R. (1993). Sports fans: measuring degree of identification with their team. *International Journal of Sport Psychology*, 24(1), 1-17.
- Zelyurt, M. K. (2019). Futbol taraftarlığı, özdeşleşme ve kimlik: taraftarlıktan fanatizme. *Sportif Bakış. Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 85-105.